

Spriječavanje dječijih brakova

Dana 17. i 18.09.2019. godine Dijana Popović-Gavranović, načelnica Stručne službe i Miroslav Turković, državni tužilac Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici učestvovali su na seminaru “Zabrana dječijih ugovorenih brakova među romskom populacijom”, u organizaciji Ministarstva za ljudska i manjinska prava Crne Gore.

Seminar je održan u Tivtu, a učesnici seminara su bili predstavnici pravosuđa, lokalne samouprave, centara za socijalni rad, vaspitno-obrazovnih institucija, Crvenog krsta, sa područja Herceg Novog, Tivta, Kotora, Budve i Podgorice.

Seminar je održan u cilju specijalizovane obuke profesionalaca koji rade sa romskom i egipćanskom populacijom, povezivanja profesionalaca u zajedničkom radu na prevenciji i spriječavanju dječijih ugovorenih brakova, kao i u cilju planiranja mjera prevencije i zaštite djece koja su žrtve ugovorenog, prisilnog braka. Ova obuka je jedna od aktivnosti koja proizilazi iz Akcionog plana Strategije za inkluziju Roma i Egipćana 2016-2020, čiju implementaciju prati Ministarstvo za ljudska i manjinska prava.

Predavači su bili: Sonja Bigović Perišić, predstavnica Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima i predstavnici Ministarstva za ljudska i manjinska prava Mirela Ramčilo i mr Sokolj Beganaj.

Kroz interaktivni i iskustveni rad, na seminaru su obrađene sljedeće teme: fenomenologija trgovine djecom, nacionalni i međunarodni okvir borbe protiv trgovine djecom, povezanost trgovine ljudskim bićima sa nedozvoljenim dječijim brakovima, faktori rizika koji doprinose trgovini djecom, indikatori za prepoznavanje djeteta žrtve trgovine ljudima, fenomenologija prisilnih dječijih brakova.

Romske i egipćanske zajednice su često odvojeni, zatvoreni sistemi, sa propisanim strogim pravilima ponašanja: prisutan je običaj rana udaja, kao i prodaja mlade. Brak je veoma važan, vrijednovan i poštovan, pogotovo za djevojčicu, kao i uticaj oca pri donošenju odluke za sklapanje braka i izboru partnera. Od kćerke se većinom očekuje da se pridržava propisanih pravila i ponašanja na način da ih ne dovodi u pitanje niti procjenjuje, već mirno čeka dan kada će je roditelji udati. Djeca znaju da mogu da imaju zaštitu i podršku svoje porodice sve dok je njihovo ponašanje u skladu sa očekivanjima oca, porodice i pravilima njihove zajednice. Otac je glava porodice i na njega se svi oslanjaju bez obzira na njegovo ponašanje i odnos prema djeci, uz uvjerenje da on o brinu za svoje dijete svojim načinom vaspitavanja i kažnjavanja. Otac odlučuje u vezi škole, rada, izlazaka, udaje, a majka i djeca očeve odluke većinom prihvataju bez pogovora. Djevojčice većinom prihvataju prekid školovanja u nižim razredima osnovne škole, na zahtjev roditelja, sa uvjerenjem da ih roditelji tako štite od kontakta sa različitim osobama u kojima bi mogle da budu prevarene i iskorištene. Viđanje djevojčice sa dječakom nije dozvoljeno prije braka i kažnjava se. Čim roditelji primijete da djevojčica skreće pažnju dječacima (svojim izgledom ili ponašanjem) ili da se djevojčica viđa sa nekim dječakom, pristupaju ugovaranju braka (po izboru roditelja), uz uvjerenje da time preveniraju mogućnost da djevojčica dovede u nedoličnu situaciju sebe i porodicu i, s tim u vezi, rizik da izgubi podršku roditelja, šire porodice i njihove zajednice. Takvim ponašanjem roditelja i odraslih članova zajednice djevojčice se podstiču da postanu svjesne uloge žene, da sebe procjenjuju i vide kroz poglede i odnose sa muškarcima, kroz novčani iznos ugovorenog braka i one često prihvataju takvu svoju ulogu na ranom uzrastu.

Kada roditelji sprovedu ugovoreni brak, djevojčica zna da ne postoji mogućnost izlaska iz takvog odnosa. Ako se ovo pravilo prekrši, to za djevojčicu često znači odbacivanje od čitave porodice i njihove zajednice. Takođe, ako se o djevojčici priča da se ne ponaša u skladu sa

očekivanim pravilima, ona gubi svaku mogućnost za podršku i pomoć od porodice i drugih i za nju više nema budućnosti.

Pravilo je u ovim zajednicama i da se niko ne miješa u odnose unutar porodice, zbog čega djeca odrastaju u uvjerenju da ni ljudi iz njihove zajednice, ali ni iz dugog okruženja neće htjeti da im pomognu ako im pomoć zatreba (nasilje u porodici, zloupotreba, zlostavljanje, ugovoreni brak, prodaja djece).

Inkluzija podrazumijeva upoznavanje i uvažavanje međusobnih razlika i sličnosti, suživot, aktivno učešće i razvoj povjerenja kako bi profesionalci relevantnih institucija mogli zajednički razgovarati sa članovima romske i egipatske zajednice, planirati zajedničke aktivnosti i zajednički uticati na prevenciju i sprječavanje problema trgovine djecom u svrhu ugovorenih brakova. Navedeno može na dobar način pokrenuti prekid izolacije u kojoj žive mnoge djevojčice romske i egipćanske populacije i biti dobar, zajednički put za ostvarivanje dječijih prava koja pripadaju svoj djeci bez izuzetka, odnosno za stvaranje uvida da tradicija ovih zajednica nije opravdanje za kršenje prava djeteta ni za očigledna kršenja pravnih propisa koji važe za sve građane, bez izuzetka.

Načelnica Stručne službe

**Dijana Popović-Gavranović,
dipl. socijalna radnica**